

1. ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΕΛΛΟΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

Μέσο: . . . . . TA NEA

Ημ. Έκδοσης: . . . 03/01/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 03/01/2026

Σελίδα: 50

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

50 TA NEA

ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ
3-4 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2026

Προβλέψεις για το 2026

THE MARIAS
GABOYNEAH

Καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και μέλος του ΔΣ του **ΕΛΙΑΜΕΠ**

ΘΕΣΜΟΙ

Υπάρχει μέλλον για τους διεθνείς οργανισμούς;

Ο παλιός κόσμος μετασχηματίζεται για να αντιμετωπίσει τις ανάγκες του μέλλοντος. Αλλά θέλει υπομονή, επιμονή, αντοχή και κυρίως ψυχραιμία η διαδικασία

Η πρώτη ανάγνωση έχει αρχίσει πλέον να γίνεται κοινοτόπη. Με την καταλυτική παρουσία και τη βίαιη απόρριψη της καθεστεινικής τάξης από την προεδρία Trump, η μεταπολεμική διεθνής κοινότητα θρυσματίζεται και μετατρέπεται σε διμερείς συναλλακτικές σχέσεις, όπου το κέρδος (όχι υποχρεωτικά το εθνικό - και το προσωπικό αρκεί) υπερτερεί κανόνων, αρχών και παραδοσιακών συμμοχιών. Το συνεργατικό οικοδόμημα των τελευταίων 80 ετών, η πολυμερής διπλωματία που αναπτύχθηκε στους διαδρόμους του ΟΗΕ και στους λοιπούς διεθνείς οργανισμούς της μεγάλης του οικογένειας, παραπαίει, οι κοινές βάσεις πάνω στις οποίες χτίστηκε καταρρέουν και αντικαθίστανται με νέες ομαδοποιήσεις, που αναπαράγουν τις ζώνες επιρροής του 19ου αιώνα. Ο κόσμος αλλάζει πηγαίνοντας πίσω σε πιο βάνουσες, πρωτόγονες σχέσεις εξουσίας, παραμερίζοντας τις αβρόττες ενός πολιτικού πολιτισμού που φαίνεται απελπιστικά μαλθακός και τελικά ξεπερασμένος.

Δεν συμμερίζομαι απολύτως αυτή την ανάγνωση. Η αλήθεια είναι ότι ο κόσμος αλλάζει πολύ καιρό τώρα. Ο βόμβος των επερχόμενων γεγονότων γίνεται ολοένα και πιο δυνατός καθώς οι τεκτονικές πλάκες μετακινούνται, τριβονται και συντρίβονται - η νέα αμερικανική διακυβέρνηση δρα ως επιταχυντής μάλλον παρά ως δημιουργός αυτής της μεταβολής. Η παγκοσμιοποιημένη αγορά έχει ήδη βρει τα όριά της, η τεχνολογία καλπάζει με γοργούς ρυθμούς και η τεχνητή νοημοσύνη αλλάζει τους αρμούς των κοινωνιών μας, οι ανάγκες μας σε ενέργεια ενισχύουν τον εξηλεκτισμό των οικονομιών μας, οι πληθυσμοί μας σμικρύνονται τόσο ώστε ο ανταγωνισμός για ανθρώπους, νόμους μετανάστες αλλά και μεικτές ροές μετακινούμενων εργαζομένων θα δημιουργήσει νέες εντάσεις στους νέους διαδρόμους διακίνησης αγαθών, που απαιτούν προστατευόμενες και προστατευτέες υποδομές διαπρέχοντας πείρους και ωκεανούς.

Η αλλαγή αυτή ήταν ήδη ορατή. Δίπλα στους μεταπολεμικούς θεσμούς, τον ΟΗΕ με ένα Συμβούλιο Ασφαλείας που περιλαμβάνει τους νικητές και τη δημοκρατική Γενική Συνέλευση, στην οποία πλειοψηφούν μικρές ή μεγαλύτερες απολυταρχίες, είχε ήδη δημιουργηθεί ένα παράλληλο σύστημα θεσμών και κανόνων, συχνά χωρίς επίσημη τυποποίηση. Παράλληλα προς το Συμβούλιο Ασφαλείας, λειτουργεί ήδη εδώ και πάνω από 50 χρόνια η άτυπη σύναξη του G7 - συναθροίστηκαν για πρώτη φορά το 1973 μετά την ενεργειακή κρίση και συνέρχονται τακτικά από το 1975, αυξήθηκαν σε G8 μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου και επανήλθαν στην αρχική τους σύνθεση αποκλείοντας τη Ρωσία

μετά την εισβολή στην Ουκρανία. Δίπλα σε αυτό το διευθυντήριο, που ξεκίνησε ως οικονομικός συντονισμός αλλά είναι προδύλω ως ίδιος πολιτικός, δημιουργήθηκε ήδη από το 1999 και επισήμως από το 2008 και μια ευρύτερη, δημοκρατικότερη σύναξη, που απαρτίζεται από τις 20 μεγαλύτερες οικονομίες του πλανήτη, καλύπτοντας στην πραγματικότητα το 85% του παγκόσμιου ακαθάριστου εισοδήματος, 80% του παγκόσμιου εμπορίου και τα 2/3 του παγκόσμιου πληθυσμού. Οι αποφάσεις του τυπικού συστήματος του ΟΗΕ και των περιφερειακών οργανισμών στέκονται δίπλα στις προγραμματικές αποφάσεις των G7 και G20, αλληλοσυμπληρούμενες. Και δεν είναι τυχαίο ότι οι μη τυπικές ομαδοποιήσεις ξεπερνούν τα όρια του (ενιαίου τότε) δυτικού κόσμου και του Παγκόσμιου Νότου και αντικατοπτρίζουν πολύ καλύτερα τις πραγματικές δυνάμεις στην εξελισσόμενη διεθνή κοινότητα.

Κοινό χαρακτηριστικό και των τυπικών και των άτυπων διεθνών οργανισμών είναι βεβαίως η ταύτιση βουλήσεων σε ένα ενιαίο σύστημα κανόνων, που σκοπό έχουν να διευκολύνουν την εξεύρεση συναινέσεων, χωρίς να χρειάζεται να συζητάμε κάθε φορά τα αυτονόητα. Η έννοια της συναίνεσης, όμως, είναι ξένη προς τη λογική της νέας αμερικανικής διοίκησης - και είναι, νομικά, αυτή η μεγαλύτερη αλλαγή που διαπιστώνουμε στη χρονιά που κλείνει. Η αναζήτηση μιας αμοιβαία αποδεκτής λύσης γίνεται αντιληπτή ως παιχνίδι μηδενικού αθροίσματος, στη λογική μιας βάνουσης ερώτησης του τύπου «τι κερδίζω εγώ από όλα αυτά;», περιορίζοντας ουσιαστικά τις ΗΠΑ στον ρόλο ενός μεγάλου αλλά πάντως ενός ακόμη παίκτη απεχθόμενου την αίγλη και το βάρος της ηγεμονικής δύναμης. Αρκεί η υφολογική αλλαγή για να μετατρέψει ένα ολόκληρο σύστημα συνεργασίας σε απλές διμερείς συναλλαγές, που λειτουργούν εκ του μηδενός χωρίς ευρύτερο πλαίσιο και χωρίς μακροπρόθεσμη προοπτική, στη βάση συμφωνιών που ισχύουν για όσο ισχύουν και μέχρι να αντικατασταθούν από την επόμενη;

Θεωρώ ότι μια τέτοια θεώρηση είναι απελπιστικά απλοϊκή, αναφερόμενη σε έναν σχεδόν πρωτόγονο κόσμο που έχει παρέλθει ανεπιστρεπτή. Αυτό που διαπιστώνουμε σήμερα είναι δυο αντικρουόμενες τάσεις: από τη μια πλευρά, βλέπουμε την ενίσχυση της κρατικής κυριαρχίας, την επαναβεβαίωση του κράτους ως πυρήνα διαμόρφωσης της διεθνούς πολιτικής με έμφαση στη χρηστική κατάραση του ιδίου συμφέροντος, χωρίς υποχρεωτική αναγωγή σε ένα ευρύτερο πλαίσιο αρχών και κανόνων. Από την άλλη, είναι παραπάνω από σαφές ότι οι προκλήσεις του 21ου αιώνα είναι συλλογικές και είναι αδύνατον

να αντιμετωπιστούν από μεμονωμένες κρατικές μονάδες, όσο ισχυρές κι αν είναι αυτές. Η κλιματική αλλαγή, που υπάρχει και λυσοσμανά γύρω μας είτε την αναγνωρίζουμε είτε όχι, η πρόσβαση στους ενεργειακούς και βιολογικούς πόρους των ωκεανών πέραν των ζωνών κρατικής δικαιοδοσίας, η ρύπανση από πλαστικά που βρίσκεται σε κάθε σημείο της τροφικής αλυσίδας, η πιθανότητα μιας ακόμη πανδημίας, όλα αυτά είναι προβλήματα που χρειάζονται κοινή στρατηγική και κοινές λύσεις. Στην πραγματικότητα, κάτω από την τρικυμιομένη επιφάνεια, ελλοχεύει μια συνεχώς εντεινόμενη διελκυστίνδα ανάμεσα στην απαιτητή ανασχεδιασμού και στη συνεχιζόμενη λειτουργία των θεσμών με τρόπο αδιάλειπτο και αποτελεσματικό. Η διαπάλη αυτή δεν είναι χωρίς θύματα. Οι ιδεολογικές αντιρρήσεις ως προς τον χειρισμό π.χ. των μεταναστευτικών ροών οδηγεί τους εξειδικευμένους οργανισμούς σε καταστάσεις ασφυξίας: η Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες βλέπει ξαφνικά περίπου το 45% του προϋπολογισμού της να έχει εξαφανιστεί και βρίσκεται αντιμέτωπη με έναν βίαιο όσο και αναγκαίο ανασχεδιασμό. Κάτω όμως από τα μεγάλα λόγια και τις ακραίες πλην βραχυπρόθεσμες αρνήσεις, οι υπάρχουσες δομές μεταλλάσσονται και συνεχίζουν να εργάζονται. Ο Διεθνής Οργανισμός Υγείας υφίσταται τεράστια πίεση, αλλά όλες οι χώρες αναγνωρίζουν πλέον την ανάγκη συνεργασίας υπό την σκέπη του. Ο ΟΟΣΑ βλέπει το παγκόσμιο σύστημα φορολογίας, που με τόσο κόπο έχτιζε για χρόνια, να ακυρώνεται, αλλά οι ελεγκτικοί του μηχανισμοί συνεχίζουν να λειτουργούν κάτω από το ραντάρ και φέρνουν την Ουκρανία στον μηχανισμό ελέγχου της διαφθοράς.

Η νέα ισορροπία δεν θα βρεθεί μέσα στο 2026 που ανατέλλει, αλλά θα ήταν λάθος να θεωρηθεί ότι οι διεθνείς οργανισμοί έχουν τελεί οριστικά στο περιθώριο. Νέοι σχηματισμοί αναδύονται, βασισμένοι στις κοινές ανάγκες συχνά χωρίς καν γεωγραφικούς περιορισμούς: οι BRICS, η ομάδα της Σαγκάης, οι διάδρομοι που προωθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση, τυλίγοντας τον πλανήτη με δεσμούς οικονομικών συμφερόντων και πολιτικών συμμοχιών. Και ο συμβολισμός των παλαιών δομών παραμένει - ακόμη και αυτό το σχεδόν αποικιοκρατικό σχέδιο των 21 σημείων για την επόμενη ημέρα της Γάζας, που ξεδιπλώνει το όραμα του προέδρου Trump για τη Ριβιέρα του Λεβάντε, υποβλήθηκε προς έγκριση στο Συμβούλιο Ασφαλείας. Ο παλιός κόσμος μετασχηματίζεται για να αντιμετωπίσει τις ανάγκες του μέλλοντος. Αλλά θέλει υπομονή, επιμονή, αντοχή και κυρίως ψυχραιμία η διαδικασία.